

Révay Péter: a politikus, a koronaőr és a történetíró

Tudományos konferencia, Budapest, 2022. október 4.

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet

Tisztelt Kolléga!

Idén lesz 400 éve annak, hogy **Révay Péter** (1568–1622), a koronaőr és történetíró Trencsén városában elhunyt, amikor éppen a magyar koronázási jelvényeket kísérte vissza Kassáról Pozsonyba, azok őrzési helyére. Révay jelentős szerepet játszott a korabeli politikai életben, így az 1608. évi országgyűlésnek és II. Mátyás koronázásának a megszervezésekor, az 1610-es évek számos fontos eseménye során (országgyűlések, koronázások, tárgyalások), illetve akkor, amikor a Bethlen Gábor erdélyi fejedelem által megszerzett felségjelvényeket őrizte. De személye azért is fontos, mert kimagasló iskolázottsága és műveltsége alkalmassá tette olyan történeti munkák megírására, amelyek máig hallatszó visszhangot keltettek a honi műveltségben, a történelemtől alkotott képünkben. Két jelentős alkotást hagyott hátra. Korábbi művében, az 1613. évi *Commentarius*-ban írásba foglalta és új vonásokkal gazdagította a Szent Korona már előzőleg is meglévő kultuszát, továbbá a koronázási jelvények bemutatásával, illetve a diadém sorsának lejegyzésével gyakorlatilag „megalapította” a magyar koronakutatást. Az élete végén írt, majd posztumusz megjelent *De monarchia* című országtörténetében pedig egy Habsburg-hű, de rendi nézőpontú magyar históriát alkotott, s egyben a felségjelvényekről szóló ismereteket is tovább gazdagította – illetve bonyolította azzal, hogy a felfedezett bizánci császárképek alapján Nagy Konstantinhoz kötötte a korona eredetét.

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet „**Lendület**” **Szent Korona Kutatócsoportja** már eddig is nagy fontosságot tulajdonított Révay személyének a Szent Korona kora újkori recepciója terén – amit az is bizonyít, hogy tavaly a tudományos műhely munkatársai kritikai kiadásban és magyar fordításban megjelentették Révay fent említett művét, a *De monarchiát*. Idén a kutatócsoport a kerek évforduló alkalmából egy tudományos konferencia szervezésével szeretne tisztelni a

jeles szerző emléke előtt. A rendezvényt egynaposra tervezzük, és a Kutatóközpont épületében kívánjuk megszervezni (**Budapest 1097 Tóth Kálmán u. 4.**). A konferencia kijelölt időpontja **2022. október 4.**

Egy olyan konferenciát szeretnénk összeállítani, amely nemcsak a „főhőssel” és munkásságával foglalkozik, hanem a kontextusokkal, kapcsolódási pontokkal, párhuzamokkal is. Ha ugyanis csak önmagában vizsgáljuk meg Révay iskolai tanulmányait, politikai pályáját, tudományos munkáit, vagy éppen az evangélikus egyházban betöltött szerepét, a kapott kép szükségszerűen torzítani fog. Ugyancsak hibás eredményre juthatunk, ha nem ismerjük meg kellőképpen a történet „mellékszereplőit”: a felmenőket, kortárs családtagokat, politikustársakat, utódokat, s hősünk hozzájuk való viszonyát. Van még mit feltárni tudományos munkáival kapcsolatban is: itt is nagyon fontos azonban a korabeli szellemi és irodalmi élet vizsgálata ahhoz, hogy szerzőnk műveit helyesen értékeljük. Mindezeket tekintetbe véve az alábbi témaköröket, témákat javasoljuk:

I. Felmenők és leszármazottak: a Révay-család

- A felemelkedés megalapozója: I. Ferenc
- Révayak a magyar uralkodók szolgálatában
- A problémás testvér: III. Ferenc és botrányos házassága
- Révay utódai

II. Révay Péter tanulmányai és politikai pályája

- bécsi és strassburgi tanulmányok
- Révay, a turóci főispán
- Révay szerepe az 1608. évi uralkodóváltás és koronázódiéta megszervezésében
- Révay politikai szerepvállalásai az 1610-es években
- Révay és a királyságbéli pályatársak: Illésházy István, Thurzó György, Forgách Zsigmond, Pázmány Péter; egymáshoz való viszonyuk, hasonló és ellentétes vonások
- Révay és az evangélikus egyház
- Révay Péter és II. Mátyás
- Révay Péter és II. Ferdinánd
- Révay Péter és Bethlen Gábor

III. Révay tudományos munkássága; írásos hagyatéka

- Révay *Commentarius*, az első magyar koronatorténét
- A *De monarchia*: a „politizáló” országhistória
- Révay és a korabeli történetírás, történetíró kortársak
- Révay kisebb munkái
- Révay Péter levelezése

IV. Révay munkásságának recepciója

- Révay műveinek szerepe a koronáról alkotott nézetek alakulásában
- Révay és a koronakutatás: történészek és „sarlatánok”
- Révay munkái a magyar történetírásban

A konferenciára való **jelentkezés határideje 2022. május 31.** Az előadásokat a szokásos módon 20 perces hosszúságban szabjuk meg. Kérjük a jelentkezőket, hogy előadásuk munkacímét és mintegy ezer karakter terjedelmű összefoglalóját küldjék el a szervezőknek az alábbi email-címre: revay400@gmail.com

Az előadások elfogadásáról 2022. június 30-ig értesítjük a jelentkezőket. Ezt követően fogjuk összeállítani a konferencia végleges programját, amelyet egy naposra tervezünk, összesen mintegy tizenkét előadással, terveink szerint négy szekcióban, a fent megjelölt időpontban.

Örömmel biztatjuk a kollégákat a jelentkezésre!

Baráti üdvözlettel:

Pálffy Géza,
tudományos tanácsadó,
a BTK TTI „Lendület” Szent Korona
Kutatócsoport vezetője

Tóth Gergely,
tudományos főmunkatárs,
a BTK TTI „Lendület” Szent Korona
Kutatócsoport tagja

revay400@gmail.com